

ATLASUL

ILUSTRAT

AL

LUMII

PENTRU COPII

Text și concepție: Nicholas Harris

Ilustrații: Gary Hincks și Steve Noon

Traducere: Irina Cristea

Ediție actualizată

CORINT JUNIOR

MAREA BRITANIE

ISLANDA

NORVEGIA

SUEDIA

FINLANDA

DANEMARCA

POLONIA

GERMANIA

IRLANDA

OLANDA

BELGIA

LUXEMBURG

FRANȚA

ELVEȚIA

MONACO

ITALIA

VATICAN

SAN MARINO

MALTA

ANDORRA

PORTUGALIA

SPANIA

LICHTENSTEIN

UNGARIA

ROMÂNIA

REPUBLICA MOLDOVA

BULGARIA

ALBANIA

GRECIA

EUROPA

EUROPA și Asia formează împreună o vastă masă continentală, denumită Eurasia. Europa se întinde din vestul Munților Ural până în nordul Caucazului și malul vestic al Strâmătorii Bosfor. O mare parte din Rusia și o mică zonă din Turcia se află în Europa. În regiunea europeană a Rusiei trăiește majoritatea populației acestei țări.

Europa cuprinde numeroase peninsule și insule, ale căror țărmuri sunt încălzite de apele Oceanului Atlantic de Nord și ale mărilor sale. Cu excepția lanțurilor muntoase și a teritoriilor arctice înghețate, oamenii au intervenit (prin organizarea spațiului) în aproape toate zonele de pe continent. Terenurile agricole concurează ca întindere cu orașe, drumuri, aeroporturi, exploatarea miniere sau fabrici.

Densitatea populației Europei este foarte ridicată, mai ales în zonele de câmpie din țările occidentale, unde s-au dezvoltat numeroase orașe puternic industrializate.

DATE DESPRE EUROPA

Suprafața: 9 700 000 km²

Populația: 728 073 000 loc.

Cel mai înalt punct: Elbrus (Rusia) 5 664 m

Cel mai jos punct: Marea Caspică (Rusia) – 28 m sub nivelul mării

Cel mai lung fluviu: Volga (Rusia) 3 668 km

Cel mai întins lac: Marea Caspică (Europa/Asia) 371 000 km²

Cea mai întinsă țară (exceptând Rusia): Ucraina 603 700 km²

Cea mai populată țară (exceptând Rusia):

Germania 82 599 000 loc.

Cel mai populat oraș: Moscova (Rusia) 13 500 000 loc.

REPUBLICA CEHĂ

SLOVACIA

RUSIA

ESTONIA

LETONIA

LITUANIA

BELARUS

UCRAINA

UNIUNEA EUROPEANĂ

Cele 28 de state membre sunt: Austria, Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Ungaria.

MACEDONIA

MUNTENEGRU

BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA

TĂRILE EUROPEI

ALBANIA

Suprafața: 28 748 km² Populația: 3 190 000 loc.

Capitala: Tirana Limbi: albaneza, greaca

ANDORRA

Suprafața: 465 km² Populația: 75 000 loc.

Capitala: Andorra la Vella Limbi: catalana, franceza, spaniola

AUSTRIA

Suprafața: 83 855 km² Populația: 8 361 000 loc.

Capitala: Viena Limbi: germana, croata, turca

BELARUS

Suprafața: 207 600 km² Populația: 9 689 000 loc.

Capitala: Minsk Limbi: bielorusă, rusă

BELGIA

Suprafața: 30 520 km² Populația: 10 457 000 loc.

Capitala: Bruxelles Limbi: olandeza (flamanda), franceza (valona), germana

BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA

Suprafața: 51 130 km² Populația: 3 935 000 loc.

Capitala: Sarajevo Limbi: bosniaca, sârba, croata

BULGARIA

Suprafața: 110 994 km² Populația: 7 639 000 loc.

Capitala: Sofia Limbi: bulgara, turca, macedoneana, romă

▲ Băiat irlandez ⑥

CEHĂ, REPUBLICA

Suprafața: 78 864 km² Populația: 10 186 000 loc.

Capitala: Praga Limbi: ceha, slovaca

CIPRU

Suprafața: 9 251 km² Populația: 855 000 loc.

Capitala: Nicosia Limbi: greaca, turca, engleza

CROAȚIA

Suprafața: 56 538 km² Populația: 4 555 000 loc.

Capitala: Zagreb Limbi: croata, sârba

DANEMARCA

Suprafața: 43 075 km² Populația: 5 442 000 loc.

Capitala: Copenhaga Limbi: daneza

ESTONIA

Suprafața: 45 200 km² Populația: 1 335 000 loc.

Capitala: Tallinn Limbi: estona, rusa

ELVEȚIA

Suprafața: 41 293 km² Populația: 7 484 000 loc.

Capitala: Berna Limbi: germana, franceza, italiana, retoromana

FINLANDA

Suprafața: 338 145 km² Populația: 5 277 000 loc.

Capitala: Helsinki Limbi: finlandeza, suedeza

FRANȚA

Suprafața: 543 965 km² Populația: 61 647 000 loc.

GERMANIA

Suprafața: 357 022 km²

Populația: 82 599 000 loc.

Capitala: Berlin Limbi: germana, turca

GRECIA

Suprafața: 131 957 km² Populația:

11 147 000 loc.

Capitala: Atena Limbi: greaca

ISLANDA

Suprafața: 102 820 km² Populația: 301 000 loc.

Capitala: Reykjavik Limbi: islandeza

ITALIA

Suprafața: 301 245 km² Populația: 58 877 000 loc.

Capitala: Roma Limbi: italiana

► Băiat sami (lapon) ①

► Fată romă ⑤

IRLANDA

Suprafața: 70 282 km²

Populația: 4 301 000 loc.

Capitala: Dublin Limbi: engleza,

irlandeza

LETONIA

Suprafața: 63 700 km²

Populația: 2 277 000 loc.

Capitala: Riga Limbi: letoniana

LIECHTENSTEIN

Suprafața: 160 km² Populația:

Capitla: Vaduz Limbi: germana

MALTASuprafața: 316 km² Populația: 407 000 loc.

Capitala: La Valletta Limbi: malteza, engleza

MOLDOVA, REPUBLICA Suprafața: 33 700 km²

Populația: 3 794 000 loc.

Capitala: Chișinău

Limbi: româna, ucraineana, găgăuza, rusa

► Fată lituaniană ②

00 km² Populația: 3 390 000 loc.

s Limbi: lituaniana, rusa,

a

5 km² Populația: 467 000 loc.

embourg Limbi: luxemburgheza,

a

► Băiat slovac ④

MONACOSuprafața: 2 km² Populația: 33 000 loc.

Capitala: Monaco-Ville Limbi: franceza, monegasca

ROMANIASuprafața: 25 713 km²

Populația: 2 038 000 loc.

Capitala: Skopje Limbi: macedoneana, bulgărească, turcă

MUNTENEGRUSuprafața: 13 812 km² Populația: 598 000 loc.

Capitala: Podgorița Limbi: sârba (muntegrea), albaneza

NORVEGIASuprafața: 323 878 km² Populația: 4 698 000 loc.

Capitala: Oslo Limbi: norvegiana

OLANDASuprafața: 41 526 km² Populația: 16 419 000 loc.

Capitala: Amsterdam, Haga Limbi: olandeza, frisian

POLONIASuprafața: 312 683 km² Populația: 38 082 000 loc.

Capitala: Varșovia Limbi: poloneza, germana

PORTUGALIASuprafața: 88 940 km² Populația: 10 623 000 loc.

Capitala: Lisabona Limbi: portugheza

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD Suprafața: 243 609 km²

Populația: 60 769 000 loc.

Capitala: Londra Limbi: engleza, veșă, galeză

ROMÂNIASuprafața: 237 500 km²

Populația: 20 121 641 loc. (2011)

Capitala: București Limbi: româna, maghiara, germana

RUSIASuprafața: 17 075 400 km²

Populația: 142 499 000 loc.

Capitala: Moscova Limbi: rusa, tătara, ucraineana, alte limbi locale

SAN MARINO Suprafața: 60,5 km² Populația: 31 000 loc.

Limbi: italiana

SERBIASuprafața: 88 361 km² Populația: 7 788 448 loc.

Capitala: Belgrad

Limbi: sârba, maghiara

SLOVACIASuprafața: 49 035 km² Populația: 5 390 000 loc.

Capitala: Bratislava Limbi: slovaca, maghiara, cehă

► Fată ucraineană ③

SLOVENIASuprafața: 20 251 km² Populația: 2 002 000 loc.

Capitala: Ljubljana Limbi: slovena, croata, sârba

SPANIASuprafața: 504 782 km² Populația: 44 279 000 loc.

Capitala: Madrid Limbi: spaniola, castiliana, catalana, galiciana, basca

SUEDIASuprafața: 449 964 km² Populația: 9 119 000 loc.

Capitala: Stockholm Limbi: suedeza

UCRAINASuprafața: 603 700 km² Populația: 46 205 000 loc.

Capitala: Kiev Limbi: ucraineana, rusa

UNGARIASuprafața: 93 030 km² Populația: 10 030 000 loc.

Capitala: Budapesta Limbi: maghiara

VATICANSuprafața: 0,44 km² Populația: 557 loc.

Limbi: italiana

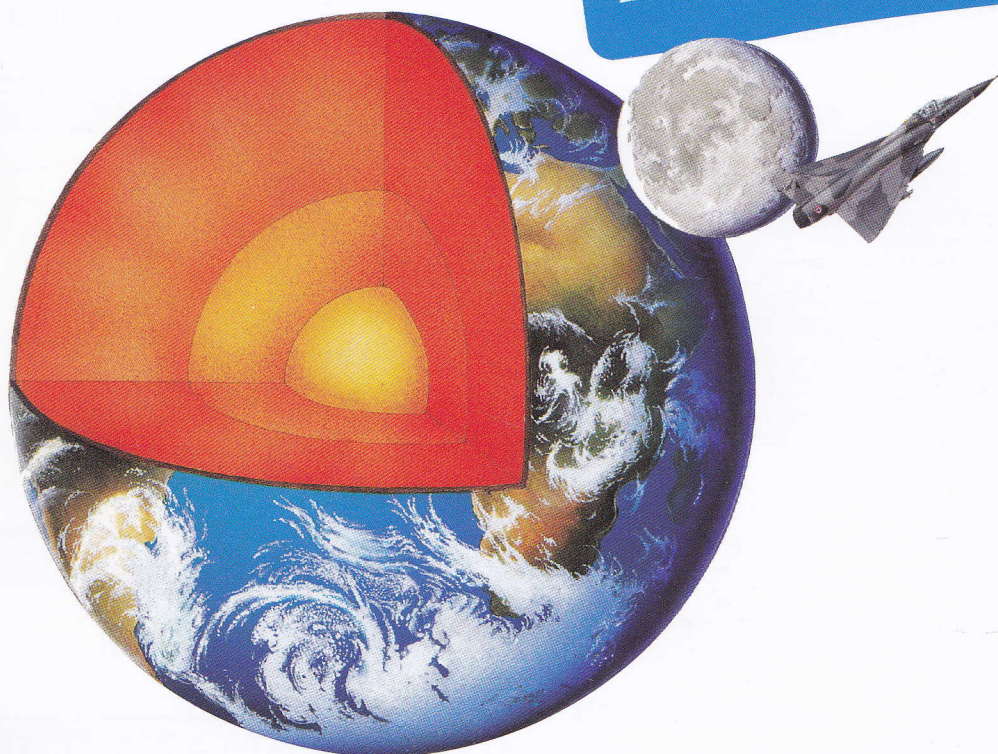

LIBRIS

ENCICLOPEDIA ȘTIINȚELOR

PENTRU COPII

Ediție actualizată cu date din 2013

CORINT JUNIOR

STELELE ȘI GALAXIILE

STELELE sunt sfere imense care se rotesc. Sunt alcătuite din gaze fierbinți care emit lumină. Se comportă ca uzine enorme care produc cantități uriașe de energie. Strălucesc miliarde de ani. Soarele – steaua din galaxia noastră – se află la 150 de mil. km de Pământ. Alte stele sunt cu mult mai îndepărtate. Dar chiar și în cazul celor mai apropiate este nevoie de cel puțin patru ani pentru ca lumina lor să ajungă până la noi.

Aproape tot ce vedem pe cerul nopții face parte din Galaxia Calea Lactee – un grup imens de stele, în formă de spirală. O galaxie are miliarde de stele, iar în Univers există miliarde de galaxii. Universul cuprinde tot ce există: spațiul cosmic, galaxiile, stelele, Pământul.

Sistemul nostru solar format din Soare și planetele care gravitează în jurul său, inclusiv Pământul, se află pe unul dintre brațele spiralate ale Galaxiei.

□ Unele stele strălucesc de miliarde de ani. Altele de-abia s-au născut. Stelele tinere s-au format în giganti nori de praf și de gaze numiți nebuloase. În imagine se poate vedea o nebuloasă care are forma unui cap de cal. (Nebuloasa Cap de cal face parte din constelația Orion și poate fi văzută numai cu ajutorul unui telescop.) În timp, din praf și gaze se formează stele, care inițial sunt extrem de fierbinți.

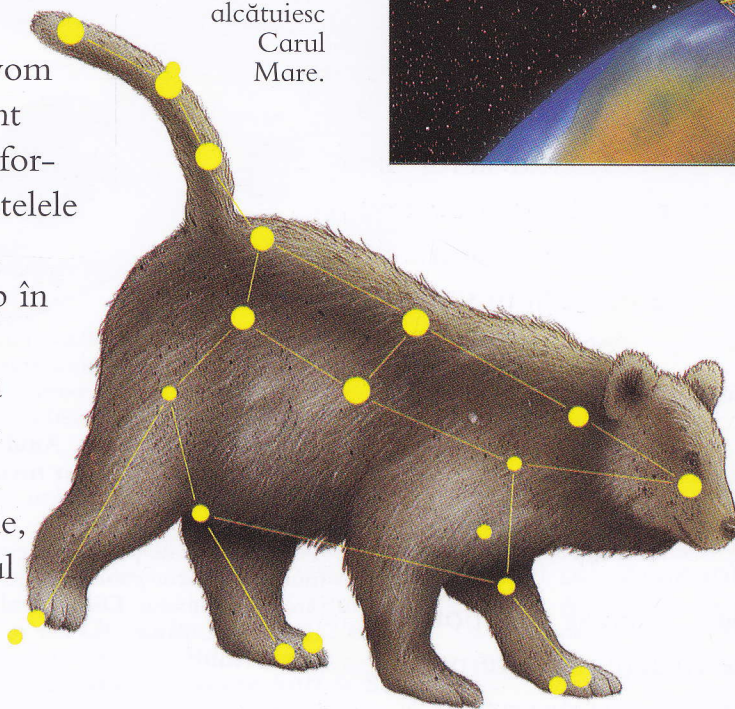
Constelația Orion – cele stele de pe cingătoare sunt orientate în jos, către Sirius, cea mai strălucitoare stea de

...astă gigantică spirală de stele, gaze și
f, care se rotește în spațiul cosmic, este
în care trăim noi în Univers: Galaxia
Calea Lactee. Soarele nostru – una
dintre multele miliarde de stele care
există – este situat aproximativ la
jumătatea distanței dintre
centrul și marginea ga-
laxiei. Dâra de lumină
palidă care traver-
sează cerul împăr-
țindu-l în două
părți aproape
egale repre-
zintă ceea
ce este
vizibil
pentru
noi din
Calea
Lactee.

Constelația
Ursa Mare –
șapte dintre
cele mai
strălucitoare
stele ale sale
alcătuiesc
Carul
Mare.

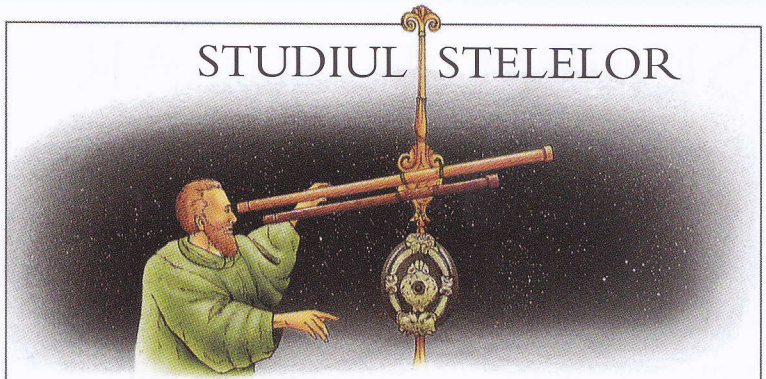
...ă observăm stelele, vom
...ca că felul în care sunt
...e sugerează anumite for-
...parcursul unui an, stelele
...u dispar din câmpul
...vizual. Cu mult timp în
...astronomii au văzut
...forme în dispunerea
..., cum ar fi siluete de
...i sau de animale din
...ele populare – câinele,
...centaurul, scorpionul
...mai departe.
...grupuri de stele
...esc constelații.

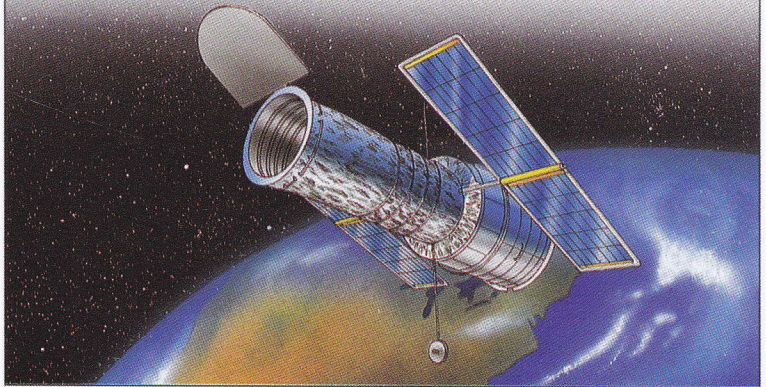
Linia imaginară care trece
prin două dintre stelele aflate
la capătul Carului Mare
conduce către Steaua Polară,
adică în direcția nord.

STUDIUL STELELOR

OAMENII observă cerul nopții încă din
timpuri străvechi. Grecii antici (*v. p. 108*)
credeau că Soarele și planetele se rotesc în
jurul Pământului. În anul 1543, astronomul
polonez Copernic a afirmat pentru prima dată
un lucru bine cunoscut astăzi: că, de fapt,
Pământul și planetele sunt cele care se rotesc
în jurul Soarelui. În 1609, italianul Galileo
Galilei a fost primul astronom care a folosit un
telescop (*v. imaginea de mai sus*). El a văzut
craterile de pe Lună și a descoperit sateliții lui
Jupiter. Telescoapele moderne ne permit să
vedem la distanțe extrem de mari. Telescopul
Spațial Hubble (*v. imaginea de mai jos*) poate
fotografia stele foarte îndepărtate.

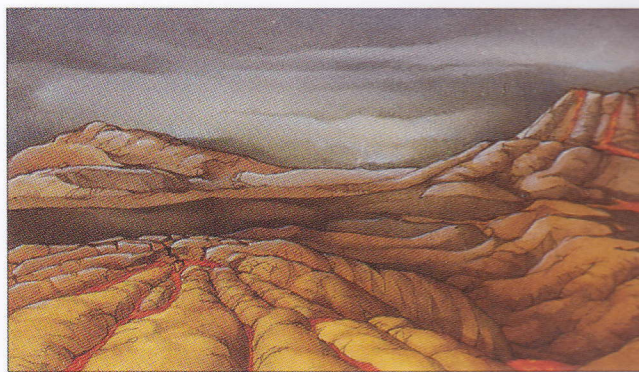

SISTEMUL SOLAR

SOARELE nostru este o stea. El pare mult mai mare și mai strălucitor decât alte stele, pentru că se află mai aproape de noi. În jurul Soarelui se rotesc (sau gravitează) cele opt planete din sistemul său. Începând de la cea mai apropiată de Soare, acestea sunt: Mercur, Venus, Pământ (planeta noastră), Marte, Jupiter, Saturn, Uranus și Neptun. O rotație a Pământului în jurul Soarelui durează 365 de zile, adică un an; alte planete au nevoie de mai mult timp pentru o astfel de rotație.

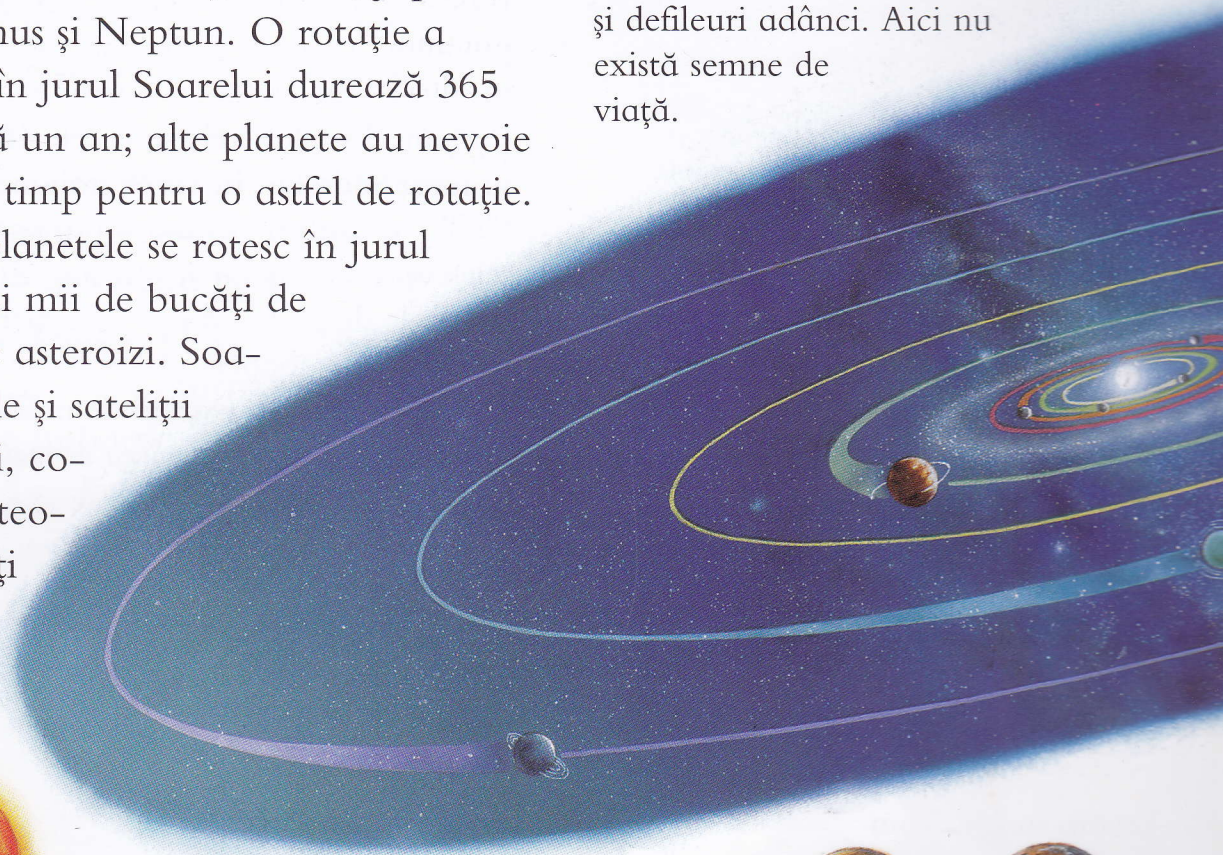
Nu doar planetele se rotesc în jurul Soarelui, ci și mii de bucăți de rocă, numite asteroizi. Soarele, planetele și sateliții lor, asteroizii, cometele și meteoriții sunt părți componente ale sistemului solar.

□ Soarele este o imensă sferă rotitoare alcătuită din gaz extrem de fierbinte. Fără căldura și lumina primite de la Soare, n-ar putea să existe viață pe Pământ. Este o stea atât de mare, încât în interiorul său ar putea să încapă aproximativ 1 400 000 de sfere de mărimea Pământului. Suprafața lui clocotește (la fel ca apa care fierbe); pe ea se află porțiuni întunecate răzlețe, numite pete solare, care apar și dispar.

□ Planeta Venus este tot timpul înconjurată de nori denși de acid sulfuric. Pe suprafața ei se găsesc vulcani, câmpii întinse și defileuri adânci. Aici nu există semne de viață.

6

Mercur

Venus

Pământ

Luna

Mercur are o climă extrem de fierbinte în zona orientată spre Soare și foarte rece în partea opusă. **Diametrul:** 4 880 km. **Ziua:** 58,6 zile terestre. **Anul:** 88 zile terestre. **Distanța medie față de Soare:** 58 mil. km.

Temperatura de pe **Venus** este mai mare decât punctul de topire al plumbului. **Diametrul:** 12 109 km. **Ziua:** 243 zile terestre. **Anul:** 225 zile terestre. **Distanța medie față de Soare:** 108 mil. km.

Pământul este planeta noastră. **Diametrul:** 12 761 km. **Ziua:** 24 ore. **Anul:** 365,26 zile terestre. **Distanța medie față de Soare:** 149,7 milioane km. **Sateliți:** 1.

Văile aride aflate pe **Marte** demonstrează că odinioară aici a existat apă. **Diametrul:** 6 797 km. **Ziua:** 24,6 ore. **Anul:** 687 zile terestre. **Distanța medie față de Soare:** 228 mil. km. **Sateliți:** 2.

... mai multe planete
... liți: Mimas (satelitul
... urn) are un crater
... o (satelitul lui Jupiter)
... operit de vulcani;
... la (satelitul lui Ura-
... te brăzdat de șanțuri;
... (satelitul lui Neptun)
... a mai rece climă.

Io Mimas

Miranda Triton

COMETELE ȘI METEORIȚII

COMETELE sunt bulgări mari de praf și gheață, care se mișcă foarte repede prin sistemul solar. Ele vin dinspre marginea sistemului și se îndreaptă cu viteză foarte mare spre Soare. Pe măsură ce se apropie de acesta, în urma lor se formează două cozi. Uneori, noaptea, cometele pot fi văzute cu ochiul liber.

Din comete se pot desprinde fragmente de rocă, numite meteoriți (sau stele căzătoare), care se văd ca niște fulgere, timp de câteva fracțiuni de secundă. Ele străbat atmosfera și se zdrobesc de suprafața planetei noastre.

Când o cometă se apropie de Soare, o parte din gheața din care este alcătuită se topește. Emanațiile de gaze și de praf alcătuiesc un nor numit coamă, care se prelungește formând cozile.

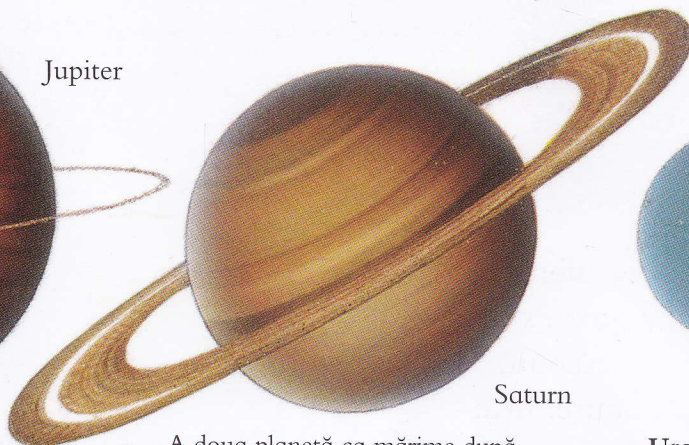
Pluto, considerată până nu demult cea mai îndepărtată și mai mică planetă, a fost reclasificată ca planetă pitică de către Uniunea Astronomică Internațională.

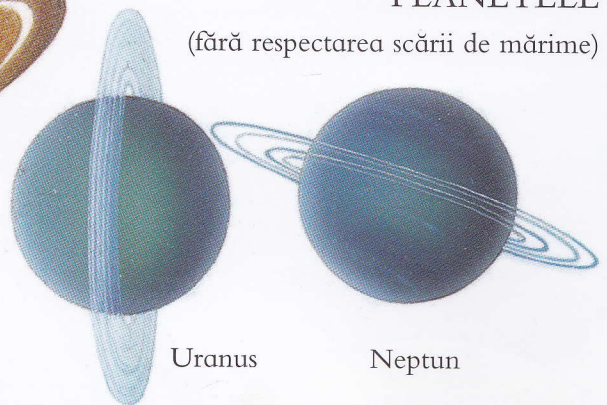
7

Jupiter

Saturn

Uranus

Neptun

PLANETELE

(fără respectarea scării de mărime)

... te cea mai mare
... n sistemul nostru solar.
... sa (inclusiv Marea
... e) nu este solidă,
... n nori de gaze. Doar
... u – de două ori mai
... t Pământul – este
... ensiunile celor mai
... iți ai lui Jupiter le
... e cele ale planetelor
... Pluto. **Diametrul:**
... m. **Ziua:** 9,8 ore.
... 8 ani tereștri.
... medie față de Soa-
... il. km. **Satețiți:** 16.

A doua planetă ca mărime după Jupiter este **Saturn**. La rândul său, este un „gigant gazos”. Este cea mai îndepărtată planetă vizibilă cu ochiul liber de pe Pământ; se rotește foarte repede în jurul propriei axe și este bombată la mijloc. Inelele spectaculoase din jurul său sunt alcătuite din nenumărate blocuri de gheață și de rocă. **Diametrul:** 120 514 km. **Ziua:** 10,2 ore. **Anul:** 29,5 ani tereștri. **Distanța medie față de Soare:** 1 427 milioane km. **Satețiți:** 18.

Uranus, tot o planetă gazoasă, este înconjurată de 11 cercuri cu un contur vag. Spre deosebire de celelalte planete, ea se rotește având o poziție puternic înclinată. **Diametrul:** 51 166 km. **Ziua:** 17,2 ore. **Anul:** 84 de ani tereștri. **Distanța medie față de Soare:** 2 869 mil. km. **Satețiți:** 15.

Neptun este traversată de nori rarefiați. **Diametrul:** 49 557 km. **Ziua:** 16,1 ore. **Anul:** 164,8 ani tereștri. **Distanța medie față de Soare:** 4 496 mil. km. **Satețiți:** 8.